

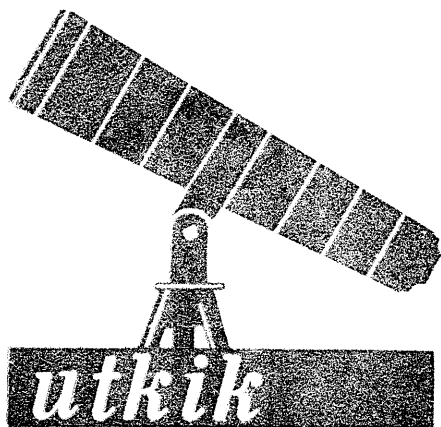
Nr 5 1964

Årgång 16

Pris 75 öre

vi kvinnor

EN NY TIDNING med det rekordkorta namnet "S" har börjat utkomma. "S" står för den underliggande och fylligare beteckningen "Socialdemokratisk ung opinion". Utgivarna — några unga socialdemokrater i Stockholm — presenterar sin tidning som "tveklöst socialistisk" och de säger sig vilja arbeta för bl. a. "arbetarrörelsens fortsatta utvidgning till att omfatta hela vårt ekonomiska och kulturella liv, innebärande en fullständig demokratisk socialism". En av artiklarna i det första numret utgör en bestämd dementi av vissa tidningars brådstörtade dödförklaring av CND — den engelska kampanjen mot kärnvapen. I en annan artikel går man frejdigt till attack mot vad man betecknar som "läkarhusbluffen". De privata läkarhusen utgör ett profiterande på samhällets bristande resurser, hävdar "S". Den öppna sjukvården skall byggas ut, "men det måste ske i samhällets regi".

☆

SYSTRAR FÅR BARN — då stänger sjukhuset! Inte mindre än 18 procent av sjuksköterskekåren vid Karlskoga lasarett har i sommar begärt tjänstledighet på grund av att de väntar barn. Lasarettet måste stänga hälften av sina vårdavdelningar till följd av den arbetskraftsbrist som härigenom uppstår.

☆

25.000 SVENSKAR opereras årligen för gallbesvär. Av dessa lider omkring 1,7 procent av en nyupptäckt gallsjukdom som liknar gallkolik, hävdar med. lic. Bodvall vid Karlstads lasarett i sin doktorsavhandling. Sjukdomen yttrar sig så att levern svullnar och blir öm. Han har hittills behandlat sjukdomen kirurgiskt men utan större framgång. Sjukdomen, som är femton gånger vanligare hos kvinnor än män, orsakas enligt dr Bodvall av hormonella störningar. Han har introducerat en medicinsk behandling.

☆

ARBETARNA VID FIRMAN Bergendahl & Höckert i Stockholm vill inte ha BH på ryggen. Firman har köpt in regnställ åt sina utomhusarbetare. Det ansågs säkrast att stämpla firmans initialer på plaggen. Arbetarna vägrar emellertid att bära dem — de har tröttnat på alla skämtsamma människors antydningar att de bär BH på ryggen.

☆

I SOMMAR skall kirunaturisterna få se hur Kirunavaara ser ut underjords. Det har ti-

digare rätt förbud för turister att gå under jord. Man har fått nöja sig med att se dagbrottet. Nu skall emellertid LKAB inrätta en särskild besöksavdelning i Kirunavaaras innandömen. Gruvorna är ett uppskattat turistmål och besöks årligen under de korta sommarveckorna av omkring 20.000 människor.

☆

EN TRAKTOR rikare har unga fru Rose-Marie Andersson i Norrberga i Närke blivit. Traktorn utgjorde första pris i en tävling som Jordbrukets skyddspropaganda anordnade under mottot "Säkrare vardag". Tävlingsjuryn, som hade att bedöma 389 förslag, bedömde fru Rosemaries som det bästa, enär hon enligt juryns mening beskrivit och motiverat föredömliga skyddsåtgärder och med enkla och fyndiga medel omsatt dem i praktiken. Fru Rosemarie och hennes make driver ett jordbruk på 26 hektar åkerjord i en skogsbygd i Örebro län.

☆

ENSAM ÄR JAG VORDEN

som aspen i hultet
Fränder från mig fallit
som från furan kvistar

Denna strof, hämtad ur en Eddadikt och inristad på en runsten, har utsatts för många trampningar. Runstenen, som var sönderslagen i tre delar, har tjänat som trappsteg till en ladugård tills den upptäcktes av en kumlabo i Adolfsberg i Örebro närhet. Historie- och vitterhetsakademien har visat intresse och lovat bistå med restaureringen av fyndet.

☆

KUPNING AV POTATIS är en syssla som många amatörpotatisodlare slarvar med eller glömmar bort. Följden blir att potatisen blir grön och besk i smaken, med andra ord oätlig. TV-trädgårdsmästaren Sven Gréen vill nu lära oss en ny odlingsbetod — plastmetoden, som helt enkelt består i att man när groddarna börjat sticka upp spänner fast ett svart plastskynke över odlingen samtidigt som man gör hål för groddarna så att de kan växa fritt. När bladen växer ut täcker den helt det svarta skynket. När tiden är inne lyfter man på plasten och skördar färskpotatisen som ligger öppen på jorden. Det hela är så rent, jorden är alldeles torr. Man behöver inte ens skölja den skördade potatisen. Ståndet tas ej upp, man bara skattar från plantan och lägger över plastskynket igen. Nya knölar utvecklas och man får senare en andra skörd.

☆

VAD ÄR DET FÖR FEL på Sveriges kulturelit, eftersom den aldrig får vara med när det går galant till vid exempelvis statsbesök? Som nu senast vid det belgiska kungaparets besök! Inte för att vi har något till övers för kungahuset och de medeldelta former det representerar, men nog vore det på sin plats att vid en generalmönstring av "VIP" (mycket framstående personer) åtminstone några av kulturlevets representanter fanns med i en sådan samling. Men de lyser med sin frånvaro. I rättvisans namn bör dock nämnas att operachefen beretts plats vid en bordsändan på galamottagningen i Vita havet.

OMSLAGSBILDEN:

Lektor Eva Palmaer, nyvald ordförande i Svenska Kvinnors Vänsterförbund. Se särskild intervju på sid. 4—5 i detta nummer.

vi kvinnor

Nummer 5 — 1964 — 16:e årg.

Ansvarig utgivare:

VALBORG SVENSSON

Redaktör: BIRGIT JANSSON

I redaktionskommittén:

GUNNEL GRANLID

MAUD SUNDQVIST

BIRGIT ÖHRN

Annonser: BIRGIT VINNA, Gimå-
gat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

★

Utkommer med nio nr per år

Prenumerationspris per år 6 kr

Lösnummer 75 öre

Postgiro 5 13 23 — Norrtulls-
gatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS

VÄNSTERFÖRBUND

Tel. 32 80 96

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1964

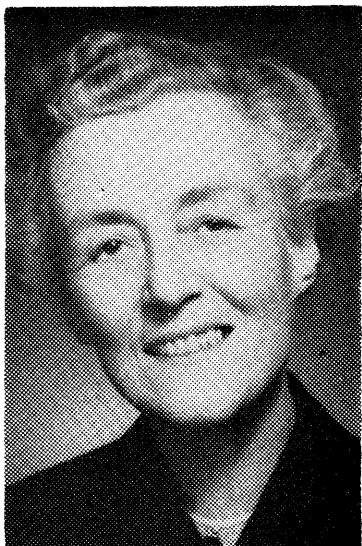
Ur innehållet:	Sid.
Utkik	2
Andrea Andreen SKV:s hedersordförande	3
SKV:s nya ordförande	4
För tredje gången NEJ	5
Ada Nilsson — banbryterska, kämpe, pionjär	6
Ett blommornas slag mot bomben	7
Guldflickan från Kiev	8
"ett tresträngat instrument"	10
Samarbete för fred	12
Barnens bästa	13
Jämlikhet för männens och barnens skull	14
Arbete åt Norrbottens kvinnor	15
250 kvinnor i Hällefors kräver cancerkontroll	16

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och rätt att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra alla barn ett lyckligt liv i trygghet; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Andrea Andreen

HEDERSORDFÖRANDE i SKV

I arton år har Andrea Andreen varit vår ordförande. Hon har stått i spetsen för oss under en hård, många gånger svår och alltid intressant period. Hon skriver själv, "vårt 50-åriga förbunds fascinerande historia", här skall vi bara i korthet tala om hennes egen insats, som vi med kännedom om Andrea fruktar kommer att bli bortglömd i historien.

Efter andra världskriget stod Svenska Kvinnors Vänsterförbund inför en vändpunkt. I november 1945 bildades Kvinnornas Demokratiska Världsförbund i Paris. Bakgrunden var kampen mot nazismen, som enat kvinnor från alla läger och visat hur mycket gemensamt det fanns hos alla dem som kämpat och segrat tillsammans och nu gick att lösa fredens problem.

Andrea var med i Paris och blev djupt gripen och entusiasmerad av dessa representanter för all världens kvinnor, deras mod och deras tro på framtiden. Här fann hon samma okuvliga vilja till fred och samma obändiga tillförsikt till kvinnornas förmåga som kännetecknade kretsen

kring Radikala föreningen inom SKV.

KDV:s och SKV:s strävanden sammanföll och SKV anslöt sig till den världsomfattande kvinnorörelsen som enda svensk organisation.

Andrea kom att spela en stor roll i den internationella rörelsen, vars ledning hon tillhörde och alltjämt tillhör, nu som vice hederspresident. Hennes kloka formuleringar igenkänns i många resolutioner och hon har aldrig tvekat att säga sin mening, även när den varit inopportun. KDV:s hela utveckling har visat riktigheten av hennes uppfattning.

Andrea är en förnämlig talare. Hon rycker med sina åhörare genom sitt vackra språk, sin varma känsla och sin saklighet. Vem minns inte hennes sakkunniga och innehållsrika föredrag om atombombsfaran, hennes anföranden i fredsdebatterna och inte minst hennes briljanta tolkningar av andras inlägg. Nu senast har hon översatt Linus Paulings "Kärnvapenkriget och civilisationen".

Mitt första personliga minne av Andrea hänför sig till — Stockholms kvinnliga fäktklubb, någon gång på slutet av 20-talet. Vi nybörjare schasades ut när den vackra och berömda dr Andreen skulle fäkta, men naturligtvis kikade vi i alla fall. På något sätt förbinder jag alltjämt Andrea med dessa tidiga minnesbilder. Floretten, de blanka vapnen, den snabba riposten, det oresonliga modet är Andreas karaktäristika.

Detta är ingen avskedsartikel. Andrea överger oss inte. Svenska Kvinnors Vänsterförbund har på kongressen utsett henne till sin hedersordförande. Vi tror och är övertygade om att detta inte kommer att bli någon tom hederstitel.

Efter Göteborg för vår hedersordförande till Haag och deltog i den stora antikärnvapendemonstrationen, organiserad av kvinnor från NATO-länder. Hon kommer ej att svika kampen för freden och kvinnornas rättigheter, hon kan det helt enkelt inte. Vi är stolta över henne och hoppas på många års fortsatt gemensamt arbete.

Eva Palmaer

kärnvapenfri zon i Norden nej till kärnvapen nu

I anslutning till den punkt på dagordningen som rubricerades "Samarbete för fred" antog SKV-kongressen ett uttalande som ställdes till Sveriges regering:

Vi tror, att majoriteten av det svenska folket liksom också de övriga nordiska folkens skulle välkomna en kärnvapenfri zon

i Norden. Vi tror också, att det skulle kännas som en lättnad för övriga länder, då det skulle innebära ett steg mot avspänning och närma oss den avrustning, som är nödvändig för att en varaktig fred skall uppnås.

Vi värdar därför till regeringen

att snarast vidtaga åtgärder för att vårt land tillsammans med det övriga Norden blir förklarat för en kärnvapenfri zon;

att redan nu förklara att vårt land icke har för avsikt att i framtiden vare sig tillverka, köpa eller bruka kärnvapen.

intervju med

SKV:s

nya ordförande

Konsekvent fredsvän, radikal yrkeskvinna,
ivrig förespråkare för alla barns rätt till
en fostran till gemenskap, håller styvt på
kvinnans värdighet. Till sin personliga
läggning — enkel och okonventionell,
sådan är hon SKV:s nya ordförande.

När barnen från konservativa familjer under försvarsstridens år strax före och i början av första världskriget utrustades med den blågula försvarsknappen satt de två flickorna Palmaer ensamma i klassen med var sin blåklint på blusen. Flickorna, det var Margit och Eva Palmaer, den senare nyvald ordförande för Svenska Kvinnors Västerförbund. Blåklinten var liberalen Karl Staaffs märke. Det var Eva Palmaers första revolt mot krigstankens befängdhet, det var inte den sista. Själv tycker den nya förbundsordföranden, fil. lic. och läroverkslärare, att det aldrig varit svårt att ta ställning i politiska frågor och sedan försvara sina ståndpunkter. Hon har varit konsekvent fredsvän och glädder sig i dag lika mycket över alla små tecken ibland skolans elever på vilja att göra en aktiv insats för freden som över betydande resultat av fredssträvandena som provstoppsavtalet.

Eva Palmaer växte upp i ett hem, där det diskuterades politik på ett öppet och engagerat sätt. Fadern var liberal, och eftersom han också var professor väckte detta stort uppseende i början av seklet. Vid ett tillfälle skänkte han

50 kronor till en strejkfond (rösträttsstreiken 1902) och bidrag från de intellektuella kretsarna var så ovanliga att Hjalmar Branting fann sig föranlåten att 25 år senare, då de båda herrarna träffades för första gången, tacka för gåvan!

Elin Wägner gav impulsen

Det kanske ändå inte var fadern så mycket som Elin Wägner och tidskriften Tidevarvet som förde in Eva Palmaer på radikala kvinnovägar, ty i kvinnofrågor har det alltid blåst friska vindar kring denna lektor i kemi, som älskar att klä sig i charmanta hattar och dräkter av exotiskt material. Hon försvarar frenetiskt kvinnoföreningarna, men anser samtidigt att de frågor SKV för fram lika gärna kan sägas vara barn- och familjefrågor, ja, samhällsfrågor. Det är ju bara det, att hittills har inga andra föreningar *på allvar* visat att de vill tränga in i familjepolitikens besvärliga labyrinth och arbeta för att många av de förträffliga bestämmelser för gynnande av bl. a. likställighet mellan könen, vilka nu finns på papperet, verkligen blir genomförda i praktiken.

— Det är därför vi behöver kvinnoföreningar, men vi arbetar glatt på att göra dem överflödiga! säger Eva Palmaer.

Barnen behöver fostran till gemenskap

Vi kommer att tala om barnen, för dessa har ju hittills också *tyvärr* i hög grad betraktats som enbart en kvinnangelägenhet. Eva Palmaer talar varmt om nödvändigheten av att återinföra papporna till familjen, om barnens fostran, som inte bara får vara en angelägenhet för en enda person, modern, utan för hela samhället.

— Barnen i lekåldern — liksom naturligtvis också skolbarnen — behöver en gemenskap som inte begränsar sig enbart till hemmets trånga cirkel. Vi måste få våra myndigheter att inse att barnstugeverksamheten (daghem, förskolor, fritidshem) inte får betraktas som bara en nödlösning. Barnen *behöver* och har rätt till denna fostran till gemenskap, liksom de behöver hemmen. Detta oavsett om föräldrarna har förvärvsarbete eller ej. De kollektiva institutionerna ger barnen nya perspektiv,

Andrea Andreen avtackas av den nyvalda ordföranden.

sätter dem i rörelse rent andligt, stimulerar deras aktivitet.

— Den hårt känslomässiga bindningen till modern, som ofta blir en följd av den lilla familjens isolering samt en- och tvåbarnssystemet, kan aldrig vara helt nyttig. Därmed vill jag på intet sätt undervärdera hemmens roll. Vi behöver tvärtom en ny familj, en familj där man har tid att umgås med varandra, där man hinner att tala med varandra. Det är därför vi arbetar för en kortare arbetsdag *både* för män och kvinnor, för utökad service för förvärvsarbetande föräldrar, för ett bättre och mera helhjärtat samhällsstöd åt barnfamiljerna.

Eget värde — inte bara andrahandsliv

— När vi i SKV talar om kvinnans värdighet, så menar vi ju att alla människor — också kvinnorna — har ett eget värde. Kvinnans hela liv får inte präglas av ett andrahandsliv, ett liv genom andra människor, barnen eller mannen. Hon skall också ha rätt till ett eget liv. Mycket av ensamhetens problem skulle kunna lösas om man

dragit konsekvenserna av en sådan tankegång, för hur många medelålders husmödrar finns det inte idag, som känner sig överflödiga, onyttiga och isolerade sedan barnen blivit vuxna och mannen kanske helt går upp i sin karriär. Det är inte fråga om att kasta ut kvinnan på arbetsmarknaden om hon tycker sig behövas i hemmet när barnen är små. Det är fråga om att ge hennes liv ett större innehåll när omsorgerna om den egna familjen minskar. Därför måste det skapas flera arbetstillfällen för kvinnor och omskolningsverksamheten bör intensifieras. I vissa delar av landet råder arbetslöshet bland kvinnorna därför att näringslivet är alltför lite differentierat. Detta är en allvarlig fråga, som f. ö. SKV-kvinnorna i Norrbotten uppvaktat regeringen om.

Det behövs några som ständigt talar om alla dessa frågor, som oroar myndigheter, som bevakar framför allt barnens och kvinnornas intressen, några som fungerar som ett de styrandes ständigt gnagande samvete. Det är kvinnoföreningarnas uppgift i dag.

G. G.

för tredje gången NEJ

Det socialdemokratiska kvinnoförbundets 11:e kongress den 2—5 maj uttalade för tredje gången ett bestämt nej till atomvapen.

Redan på 1956 års kongress uttalade vi ett bestämt nej till införandet av atomvapen i det svenska försvaret. Sällan har en ståndpunkt visat sig hålla måttet inför fortsatt prövning så väl som denna. Vi förnyade avståndstagandet vid 1960 års kongress. En oavbrutet växande folkopinion har anslutit sig till motståndet mot kärnvapen. Det står idag fullt klart att varje ökning av kärnvapenmakterna är det allvarligaste hotet mot freden. I varje arbete för freden är motståndet mot kärnvapen ett av de viktigaste inslagen.

Provstoppsavtalet sommaren 1963 var det första tecknet på en avspänning mellan stormakterna. Detta avtal har följts av en intensifiering av nedrustningsförhandlingarna. Vissa smärre framsteg i dessa har också skett. Det tålmodiga och mödosamma arbetet som nedrustningen kräver skulle allvarligt störas av varje meningsyttring för en upprustning med kärnvapen liksom förberedelser för framställning.

Kongressen uttalar nu för tredje gången sitt bestämda nej till svenska kärnvapen. Den förväntar också att årets partikongress vidhåller 1960 års partikongress' beslut att inga förberedelser för kärnvapenproduktion nu skall göras och att varje ändring av Sveriges inställning i kärnvapenfrågan måste först föreläggas en partikongress.

Vi ser nedrustningen på kärnvapenområdet endast som en del av en allmän nedrustning och internationell avspänning.

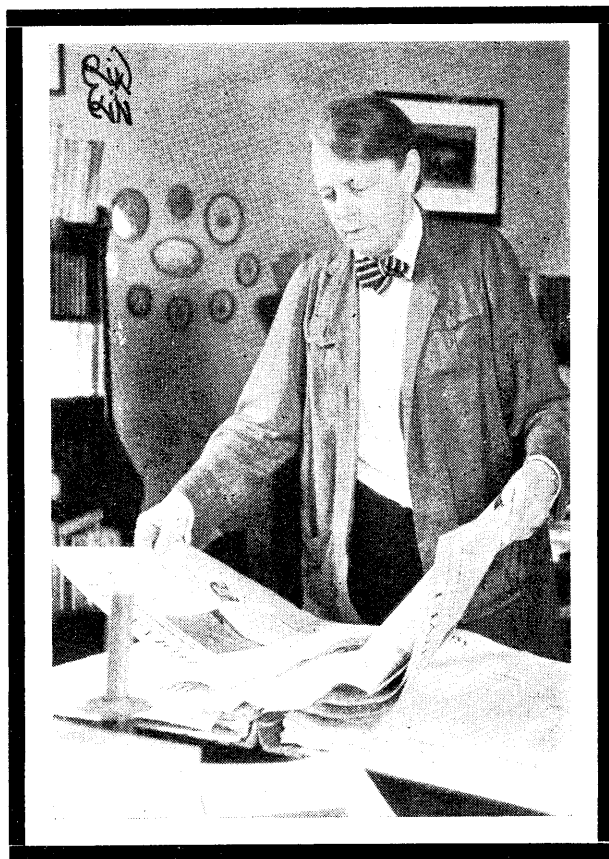
Vi uttrycker vår förhoppning om att partiet och regeringen fortsätter och intensifierar insatserna för samförstånd mellan folken och en överenskommelse om nedrustning.

Ada Nilsson

banbrytare kämpe pionjär

Svenska Kvinnors Vänsterförbund har drabbats av sorg. Den 23 maj nåddes vi av budet att dr Ada Nilsson, vår organisations grundare, gått bort.

Ada Nilsson föddes i Toarp i Älvsborgs län den 21 september 1872. SKV:s hedersordförande Andrea Andreen och förbundsordföranden Eva Palmær tecknar här några minnesbilder ur Ada Nilssons händelserika och meningsfyllda liv.

Till Ada Nilsson

Kära Ada, högt beundrade, vördade, varmt avhållna vän och kollega!

Det är 48 år sedan jag först mötte dig och vårt samarbete började. När jag nu försöker tacka dig är jag djupt medveten om att jag kände bara en sida av din stora mångfacetterade personlighet.

Vår vänskap var en vänskap i handlingens tecken. Och inte ens där kände jag mer än en del. Jag såg dig aldrig vid en förlösning. Jag satt inte som patient hos dig när du gav råd som aldrig glömdes. Om den Ada som var en strålande medelpunkt vid fester bland manliga kamrater visste jag föga. Glimtvis skymtade jag dig vid tisdagarans bridgebord med kvinnliga kolleger.

Det stycke av dig som jag bäst kände var din överlägsna intelligens, din idériedom, din formuleringskonst och din handlingskraft. Du var en oförliknelig kämpa. Det var en fröjd att i dina spår arbeta för gemensamma mål.

Allt detta tackar jag för i dag: från "de kvinnliga läkarnas permanenta kommitté" av år 1916 till de sista ord du talade till mig — det var för ett par månader sedan. Jag kom en dag för att läsa Svenska kvinnors vänsterförbunds 50-årsberättelse för dig. När du sedan gick in i ditt sovrum såg du på mig och sa till mig att du godkände alltsammans. Då blev jag lugn. Det är för denna stärkande vänskap i arbete genom alla år jag tackar dig.

När jag sist såg dig — det var åtta dagar före din död — stod jag vid din säng och höll din hand. Du tryckte min hand, kanske medvetet. Jag tänkte på hur lik sig handen var: välformad, varm och klok. Det kändes riktigt att stå så hand i hand.

Till sist lät mig påminna om dina egna ord när Karolina Widerström gått bort: "Hon älskade naturen och livet men längtade utan fruktan efter döden som sin vän och befriare."

ANDREA ANDREEN

Med vårt arbete skall vi hedra hennes minne

När SKV firade sitt 50-årsjubileum i maj i Göteborg hade vi innerligt hoppats att Ada Nilsson — föreningens initiativtagare och mångåriga ordförande — skulle varit med. Det är väl inte så vanligt att vid ett 50-årsjubileum kunna räkna med att stiftaren skall medverka, men när denna var Ada föreföll det oss helt naturligt. För bara några månader sedan kom ju hennes bok "Glimtar ur mitt liv som läkare" — en charmfull blandning av memoarer och kommentarer till dagsaktualiteter.

Den mottogs med stor förtjusning av både kritiker och läsare. Ada var åter mitt ibland oss, klok, kvick, klartänkt, energisk med enastående erfarenheter från ett långt, rikt liv, men samtidigt levande i nuet och med blicken samtidigt och nyfiket riktad mot framtiden.

Hur skildrar hon inte nöden, förtvivlan och det sant mänskliga hos 90-talets fattiga och prostituerade i Stockholm, som hon som ung läkare kom i beröring med. Ada slog sig efter fullbordade studier ner på det fattiga Söder istället för det mera fashionabla Östermalm, som hennes lärare ansåg både mera lukrativt och lämpligt.

När Ada Nilsson började sin läkargärning tillämpades ännu den s. k. reglementeringen för prostituerade kvinnor, med tvångsmässig läkarundersökning bestämda dagar. Ada betraktade dessa "fallna" kvinnor som människor och behandlade dem som andra patienter. Hon kunde inte acceptera att de skulle betraktas som kriminella medan deras kunder var högt aktade medborgare. Hon hörde också till dem som bidrog till att reglementeringen avskaffades 1918.

Hon hade rikliga tillfällen att konstatera en förfärande okunnighet bland både ungdom och äldre, när det gällde sexuella frågor och ägnade mycken tid åt sexualundervisning i skola och organisationer. Hon krävde, som hon uttryckte det själv, re-

spekt för livets gåva och för den märkliga egenskap det levande livet har: att kunna alstra nytt liv.

Ada Nilssons starka sociala engagemang ledde henne följdriktigt till politiken — fast hon länge värjde sig mot att engagera sig partipolitiskt. Hon tillhörde kretsen kring Karl Staaff och under trycket av bondetåget och den stigande reaktionära vågen tog hon initiativet till Föreningen Frisinnade Kvinnor, vilken sedan kom att omgestaltas till Svenska Kvinnors Vänsterförbund. Rösträttsfrågan och freden stod då i centrum.

Från 1923 och fjorton år framåt utgav Ada Nilsson tidningen Tidevarvet med Elin Wägner och Carin Hermelin som redaktörer. Den tidningen glömmes aldrig av sina läsare. Den var ett lysande äventyr och varje nummer väntade man på som på en fest.

Ada Nilsson blev en personlig vän till Alexandra Kollontay och denna vänskap kom väl att ytterligare vidga och fördjupa hennes politiska kunskaper. Hon var en av initiativtagarna till hjälpen åt Lenins barn under krigets slutskede. Hon kämpade för en generösare flyktingpolitik, hon protesterade mot kriminalisering av de politiska partierna (det gällde då kommunisterna), mot transporter av tyska soldater, de s. k. permittenttågen och mot censuren. Hon arbetade för ett nytt skolprogram i avsikt att säkerställa en demokratisk uppfostran.

Ada Nilsson har hunnit med ofattbart mycket under sitt händelserika liv. Hon har gjort en strålande och oförglömlig insats i svensk kvinnorörelse. Vi i SKV är stolta över att tillhöra en organisation som hon grundat. I dag är sorgen och saken tung, men vi arbetar vidare och vill med vårt arbete hedra hennes minne.

EVA PALMÆR

**kvinnornas NATO-konferens
i Haag 12—14 maj**

ett blommornas slag mot bomben

Vid den uppmärksammade kvinnoaktionen i Haag mot NATO:s planer på en multilateral kärnvapenstyrka deltog Andrea Andreen som svensk observatör. På SKV:s kongress antogs ett uttalande som stöd åt denna aktion och deltagarna i kongressen och jubileumsfesten skrev sina namn under detsamma.

Omkring 1.200 kvinnor från 14 NATO-länder (Turkiet saknades) möttes i Haag för att lämna en appell till NATO-rådet. Appellen yrkar på att en multilateral kärnvapenstyrka under NATO ej får komma till stånd och att multilaterala ansträngningar ska göras för total och allmän avrustning under internationell kontroll vilket är mänsklighetens enda verkliga försvar och säkerhet.

I samband med konferensen avsändes ett brev till drottning Juliana, där man påminde om 1915 då en grupp orädda kvinnor under ledning av Jane Addams träffades i Haag och blev mottagen av drottning Julianas moder som uppmuntrade dem. I brevet framhöll man sin övertygelse att drottning Juliana skulle förstå kvinnornas oro och hysa sympati för deras strävanden.

Den 13 maj, när uppvaktningen för NATO-rådet ägde rum, kom 700 kvinnor med bussar från Västtyskland och ett par hundra med charterplan eller båt från England. Holländska regeringen ville kalla uppvaktningen för en "ceremoni" och hade tagit löfte av oss att gå tysta och utan standar eller banderoller bara med pappersblommor. Vi fick under noggrann polisbevakning marschera runt några bostadskvarter i närheten av Julianakasernen där NA-

Här överlämnar Dagmar Wilson, ledaren för Women's Strike for Peace, kvinnornas appell till en av NATO-konferensens organisatörer, Gotthart.

TO-konferensen hölls. 14 av oss fick komma inom området för att överlämna appellen, som mottogs av NATO-konferensens organisatör, Gotthart. Kvinnorna överröste honom med levande blommor så att han blev tvungen att hålla dem i famnen som ett bräckligt barn medan TV-kameror och pressfotografer arbetade. Under dagarna i Haag försökte varje delegation envist att få företrädare för sitt lands utrikesminister — när jag reste den 13 på kvällen hade ingen lyckats, men några hoppades fortfarande.

Efter uppvaktningen samlades vi i en stor sal intill vårt hotell. Det hölls korta anföranden av en representant för varje land. Dagmar Wilson sade att kvinnorna i USA haft svårare att förstå betydelsen av att förhindra en multilateral kärnvapenstyrka än de haft att förstå betydelsen av provstoppsavtalet. "Vi behövde hjälp för att få vårt folk att förstå faran av kärnvapens spridning och vi tackar för ert stöd." Vi lovar hjälp tillbaka. Talaren påminde om hur Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet blev till i Haag 1915 och hur tanken på Nationernas förbund först tog form där. "Vi borde vid detta laget vara på väg mot nedrustning men vi har en fred byggd på fruktan, nu är det så farligt att man inte vågar — detta är inte den fred kvinnor önskar."

Så skulle bussen till Düsseldorf avgå och man avbröt bokstavsordningen för att ge ordet till Västtyskland. Talaren, jur. dr Kirchhoff, sade bl. a.: "Vi bär förföljelse i minnet av att vi arbetar mot de dödliga faror som våra motståndare utsätter en värld för. Och så ma-

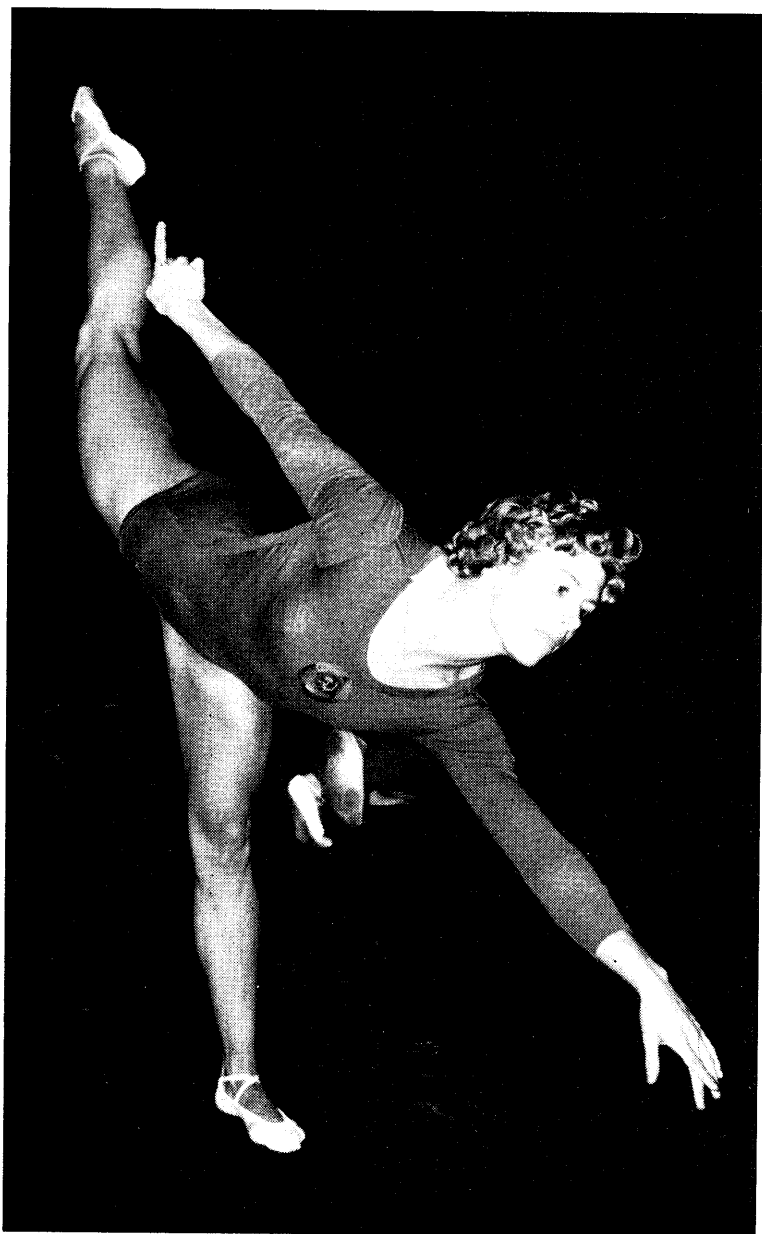
Fortsättning på sidan 17

Med väldiga fång av tulpaner vandrade kvinnorna i stilla värdighet fram mot Juliana-kasernen. Polisen fick inte användning för vare sig hundar eller vattenkanoner.

guldflickan från Kiev

Sex gulmedaljer i OS, tre silver och tre brons plus VM och EM i två omgångar. Det är vad ryska gymnastikflickan Larissa Latynina erövrat i hård konkurrens med sina nästan lika duktiga landsmaninnor. Hon är dessutom en ovanligt charmfull och begåvad person som utöver idrotten hinner sköta om sin dotter, läsa lyrik och delta i stadsfullmäktiges arbete.

Larissa hade till mottagningen, där jag träffade henne, klätt sig i en elegant röd dräkt och svarta spetsiga skor. Det ljusa håret bar hon uppsatt i en väldig krona mitt på skulten, och de bruna ögonen spelade när hon talade med en röst som varenda skådespelerska måste avundas henne. Larissa är ingen flicksnärta. Hon uppträder med en lugn säkerhet och mognad såsom anstår ett befullmäktigat ombud vid Kievs stadsfullmäktige. Men hon är också mjuk och vänlig, och jag kan föreställa mig att stadsfullmäktigegubbarna i Kiev inte gärna röstar mot denna behagfulla varsel.

Tolken översätter och Larissa skratrar lite.

— Kära ni, jag är inte den yngsta i stadsfullmäktige. Vi har flera yngre.

Larissa är 29 år och vald för andra gången. Vad får vissa människor sin tid ifrån? undrar jag medan jag räknar de svarta knapparna i hennes dräkt.

Larissa Latyrina kom till Kiev efter kriget. Dessförinnan bodde hon med familjen i Cherson, en liten stad vid floden Dnjepr, två och en halv mil från Svarta Havet. Fadern stupade redan i början av kriget. Modern var städerska och Larissa enda barnet. I Cherson gick hon i 10-årig grundskola, varifrån hon gick ut med högsta betyg. Men då hade hon redan gymnastiserat i flera år. Och hon deltog i alla cirklar som fanns

där man fick röra på sig. Hon gick också i balettskola. När hon var tolv år började hon tävla i gymnastik.

Efter skolan i Cherson började Larissa vid pedagogiska institutet i Kiev, där hon utbildade sig till idrottsinstruktör. Man kan ju inte bara tävla, säger hon. Det är ju nödvändigt att också försörja sig.

Nu fortsätter hon sina studier för en högre utbildning medan hon tränar gymnastik fem dagar i veckan, två till tre timmar varje dag.

"Hennes fristående var briljant — en skönhetsupplevelse", skrev en av journalisterna efter landskampen i Stockholm, då Larissa Latynina tillsammans med fem av Sovjets bästa gymnastikflickor tävlade med vårt svenska landslag.

— Kanske det beror på att vi studerar balett och att vi har en balettradition, säger Larissa lite tveksamt då jag undrar hur det kommer sig att de fått sådana framgångar. Det finns ju duktiga gymnaster lite varstans i världen men alla tycks falla för ryskornas konst.

I Kiev finns en balettscen, som nästan är lika berömd som Bolsjoj-teatern i Moskva. Larissa hör till stampubliken. Ballerinnorna har vi mycket att lära oss av, säger hon. Men hon besöker också dramatiska teatern och läser, då hon har tid. Mest lyrik, såväl klassikerna Pusjkin och Lermontov som de unga poeterna Vosnesjenskij och Jevtusjenko. Lite känner hon också till av utländsk lyrik, ty världsmästarinnan prenumererar på "Utländsk litteratur", en tidskrift som är mycket ansedd i Sovjetunionen. Musik tycker hon också om att lyssna på och hon dansar gärna. Dessutom har hon till hobby att sy kläder! Och så är hon alltså mor till en femårig dotter, som hon ägnar all sin lediga tid.

Då jag uttalar min beundran för denna energi ser hon något förvånad på mig med sina ljusbruna ögon och säger med sin underbara röst:

— Men det är väl inte så underligt. Man orkar ju när man är ung!

Trots att jag bara är några år äldre än denna fenomenkvinna känner jag mig nästan pensionsmässig. Förkrossad har jag börjat studera annonser om motionsredskap. I höst kanske man borde börja med lite gymnastik...

följ med på SKV:s sensommarresa till MAMAIA

förläng er sommar och res med till Svarta Havet. SKV organiserar en sensommarresa till den rumänska rivieran, till badorten på modet just nu — MAMAIA.

Avresa från Stockholm och Köpenhamn den 22 augusti. Återresan sker den 5 september. Under vistelsen i MAMAIA bor deltagarna i SKV-resan på Hotel Palace.

Tillfälle till intressanta utfärder.

Pris från Stockholm

925: — kr

från Köpenhamn

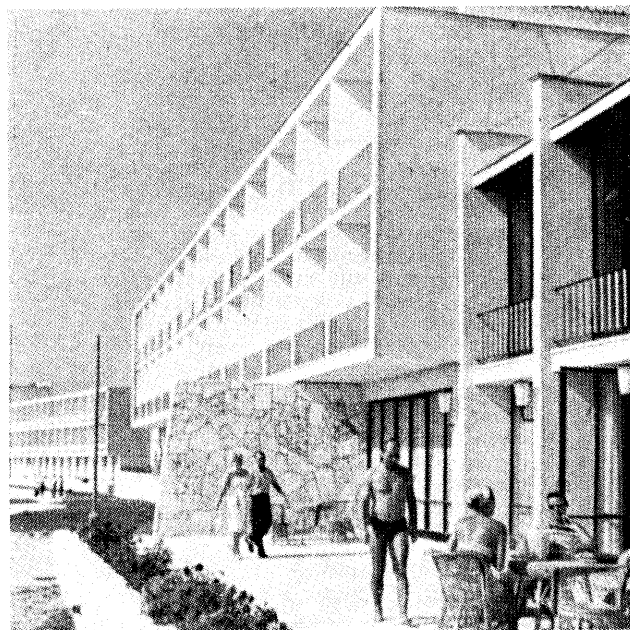
775: —.

Barn under 2 år gratis.

Barn i åldern 2—12 år

250: — kr för första barnet, 190 för det andra.

**Anmälningstiden utgår
den 4 juli.**

Sänd in anmälningsblanketten redan nu!

Till SKV, Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

☐ jag anmäler mig härmed till SKV:s sensommarresa

☐ jag ber om ytterligare upplysningar om resan.

Namn:

Adress:

POSTADRESS:

”ett tresträngat instrument”

När SKV:s kongress öppnades i stadsfullmäktiges sessionssal i Börshuset i Göteborg, så gav den göteborgska våren med skir grönska och mängder av väldoftande hyacinter utmed Avenyen en särskilt festlig inramning åt den.

Göteborgsdistriktets ordförande Elin Johansson hälsade kongressen välkommen till Göteborg och gav bl. a. några data om den pampiga byggnad — Börsen — som under två dagar skulle härberga kongressdeltagare och gäster.

— Det är en stor dag för oss eftersom vi firar 50-årsminnet av tillkomsten av den organisation vi tillhör och jag är väldigt glad att vi har så många här närvarande, yttrade förbundets ordförande Andrea Andreen efter att ha förklarat kongressen öppnad.

Jag har de senaste dagarna, när jag har tänkt på det här — omusikalisk som jag är — känt ett behov av att likna vårt förbund vid ett musikinstrument. Jag har tänkt mig att det skall vara ett tresträngat instrument med en klangbotten. De tre strängarna som vårt spelar på är, som ni alla vet, barnens bästa, kvinnornas värdighet och fulla samhällsinflytande och fred i världen med allt vad det betyder inte bara av krigets avskaffande, utan avskaffande av hunger, rasdiskriminering och förtryck. Det är de tre strängarna och den klangbotten, som är för oss så nödvändig är samarbetet.

Det är först den dag då kvinnornas samarbete över världen blir stort och genomgående, inte hindrat av några gränser av något slag, som våra strängar kan ljuda med full kraft. Men det är mitt hopp, med

det samarbete vi redan har, att det skall vara möjligt i dag och i morgon att spela klart och rent på våra tre strängar.

GÄSTER FRÅN KDV OCH DE NORDISKA LÄNDERNA

Andrea Andreen hälsade därpå en rad gäster välkomna. Det var bl. a. representanter för systerorganisationerna i de nordiska länderna. Danmarks Demokratiska Kvindeförbund hade sänt sin ordförande Ester Brinch, Finlands Demokratiska Kvinnoförbund representerades av förbundsstyrelsemedlemmen Svanevit Björkqvist, från Islands Kvinnoförbund för Fred och Kultur kom författarinnan Sigrídur Einars och Norsk Kvinneförbund representerades av sekreteraren i Osloavdelningen Mie Brostigen.

Kvinnornas Demokratiska Världsförbund representerades av rådsmedlemmen, fru Janina Kubani från Polen, vice ordförande i det polska kvinnoförbundet.

Vidare välkomnades gäster från Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, från Göteborgs och Bohusläns distrikt av Kooperativa Kvinnogillesförbundet, Kampanjen mot atomvapen och Göteborgs Fredsring.

Lördagen ägnades åt inledningar och diskussion kring två teman — Barnens bästa och Kvinnans ställning och värdighet.

Norrbottdistriktet passade på att få sin nya fana invigd. Invigningen förrättades av tjänstgörande ordföranden Olga Nordberg, Karlstad:

— Vi uttalar förhoppningen att denna

vackra fana skall bli en samlade symbol för kvinnorna i Norrbotten i arbetet för fredens sak. Må den sporra till nya krafttag i arbetet för att utbygga vårt Svenska Kvinnors Västerförbund.

JUBILEUMSFESTEN — EN OFÖRGLÖMLIG KVÄLL

På kvällen den 2 maj fylldes den vackra Börssalen av kongressombud och ett stort antal göteborgsmedlemmar med äkta hälfter som kommit för att fira SKV:s 50-årsjubileum. Göteborgsdistriktet hade sannernigen inte sparat på ansträngningarna att göra denna kväll till en värdig och anslående högtid. Allt i den vägen förbleknade dock vid sidan av det lysande högtidstal, som hölls av Andrea Andreen och som formade sig till en varm hyllning åt pionjerna i vår rörelse, de som med Ada Nilsson i spetsen skapade Frisinnade Kvinnors Förening en marsdag 1914.

Högtidstalet kommer i tryck till hösten och vi avstår därför från varje försök till sammanfattning, den intressanta och mångskiftande historik som gavs i Andrea Andrens tal bör läsas från början till slut.

Under festkvällen blev det också premiär på filmen från Kvinnornas Världskongress i Moskva i fjol och till en av höjdpunkterna måste absolut räknas det talspel, som uppfördes av medlemmar i Bjurslättavdelningen och som gav var och en i salen den rätta känslan av samhörighet över gränserna med alla folk.

NY ORDFÖRANDE VALD

På söndagsförmiddagen valdes ny styrelse i förbundet och ny ordförande. Andrea Andreen, som varit förbundets ordförande sedan 1946, hade på det bestämdaste avböjt återval Eva Palmaer, som under två kongressperioder varit en av förbundets två vice ordföranden, valdes nu till förbundsordförande.

Efter ordförandeskiftet tog den avgående ordföranden till orda för att tacka dem, som i likhet med henne avböjt återval. Det var bl. a. Signe Fredholm, Gunhild Tegen och Honorine Hermelin Grönbeck, som på grund av åldersskäl bett att få lämna styrelsen. Andrea Andreen riktade till var och en ett varmt tack för många års uppoffrande arbete i förbundets ledning, men betonade att ingen av dem som nu lämnade styrelsen kommer att överge förbundet, utan alltjämt kan vi påräkna deras stöd och hjälp i det fortsatta arbetet.

DEN FÖRNÄMLIGASTE KVINNAN I SVERIGE

När turen kom till Honorine Hermelin sade Andrea Andreen:

Kristina Bohman-Gustavsson överlämnar resultatet av Uppsalaavdelningens första sparbössetömning till Andrea Andreen.

Deltagarna i SKV:s jubileumsfest lyssnade med stort intresse till Andrea Andreens tal om SKV:s 50-åriga verksamhet.

— Ja, henne kan man ju inte tacka förstås — hon är ju prima inter pares. Om jag skulle säga min mening om vem jag tyckte var den förnämligaste kvinnan i Sverige i denna stund, så skulle jag säga Honorine Hermelin Grönbeck utan tvekan.

Slutligen lät Andrea Andreen meddela att Honorine Hermelin valts till hedersledamot av Svenska Kvinnors Västerförbund.

Efter långvariga och hjärtliga applåder gavs ordet till den nyvalda ordföranden, som bad att från djupet av sitt hjärta tacka för det förtroende kongressen visat henne.

— Andrea talade så bra om vår framtid i går, fortsatte Eva Palmaer, så jag vet inte vad mer som är att säga. Vårt arbete är ju outslutligt. Vårt program rör ju barnen, kvinnorna, familjen och freden — i vilken ordning man nu vill ta det.

Det är väl många av oss som stöter på det här när vi talar om SKV — ja, men kvinnoföreningar, det hör väl ändå en annan tid till? Och kanske att vi själva ibland får lov att tänka igenom det — är det rätt att vi isolerar oss i en egen organisation? Men jag tror att alla är eniga om att det finns ingen annan möjlighet om vi skall komma någonstans i dessa frågor. Vi är ju faktiskt ett ganska underutvecklat land — när det gäller kvinnans jämlikhet i praktiken. Vi har kanske en handfull kvinnliga professorer och de kvinnliga läkarna utgör knappt 15 procent av läkarkåren. Vi kunde hålla på ganska länge och räkna upp liknande exempel.

— Vi är väl ganska klara över vad det här beror på. Det beror på att kvinnorna alltjämt har så stora praktiska svårigheter att övervinna, fortsatte Eva Palmaer och

tecknade sedan en bild av dagens unga kvinna, som visserligen haft helt andra chanser ifråga om utbildning än gårdagens, men som stöter sin panna blodig mot alla de problem som varje dubbelarbetande kvinna så väl känner. Kvinnoorganisationerna behövs alltjämt som opinionsväckare och pådrivare.

ANDREA ANDREEN HEDERSORDFÖRANDE

Så vände sig den nyvalda ordföranden till Andrea Andreen för att tacka henne för ovärderliga insatser under gångna år.

— Det är så mycket du har gjort, så det finns egentligen inga möjligheter för oss att tacka dig som vi skulle vilja. Vi skulle ha helt andra ord till vårt förfogande, än vad jag har för att verkligen bringa i åtanke ditt arbete, ditt intresse, din oförförade, din värme och dina lysande och innehållsrika tal. Men — och det har varit mig en tröst — egentligen så är det ju rätt onödigt att tacka — för du stannar ju kvar. Vi tar inte avsked. Och styrelsen har i full säkerhet om att ha hela förbundet bakom sig, beslutat att utse Andrea Andreen till vår hedersordförande.

Under applåder och blomsterhyllningar överlämnades så en minnesgåva från kongressen, en armring i guld — en symbolisk handboja för att hålla dig kvar, sa Eva Palmaer.

Sedan var det dags för Stina Skantzé att till förbundets hedersordförande överlämna grundplåten till Andrea Andreens fond.

— Du har givit hela din personlighet under alla dessa år och vi vet att det kommer du att fortsätta med. Och det bästa Eva sa, så var det att vi egentligen inte

alls behöver tacka dig — för du skall ju inte gå. Därför har vi beslutat, och hoppas att du går med på det, att instifta Andrea Andreens fond.

Därpå överlämnades en check på det belopp som av avdelningarna insamlats inför kongressen. Summan löd på 5.366 kronor, det betonades att det var ingen slutsumma, det var bara själva grundplåten till en fond som skall göra det möjligt för förbundet att utge flera goda tryckalster i framtiden.

Under konfressförhandlingarnas gång hade de utländska gästerna fått ordet för att överbringa hälsningar från sina organisationer. Men det var inte bara hälsningar som utbyttes, utan också värdefulla erfarenheter som förmedlades genom dessa tal.

I kommentarerna till verksamhetsberättelsen kunde Valborg Svensson konstatera att förbundet under den senaste tiden fått ökad vind i seglen. Prenumerationsupplagan på Vi kvinnor har aldrig varit så hög som nu och nya medlemmar har kommit som ett följdriktigt resultat på en mera utåtriktad verksamhet i avdelningarna. Förbundets ekonomi är emellertid ett bekymmer och Valborg Svensson talade varmt för den inledda sparbösgeiven, som om den verkligen tas på allvar ute bland medlemmarna kan bli ett verkligt gott tillskott.

Ett trevligt inlägg i kongressens arbete var överlämnandet — eller snarare återlämnandet av förbundets hedersfana till Norrbottensdistriktet som gjort de ojämförligt bästa insatserna i den jubileumskampanj som föregått kongressen.

Efter inledning och diskussion kring temat "Samarbete för fred" övergick kon-

Fortsättning på sidan 17

kärnvapenfria zoner, nej till svenska atomvapen, solidaritet med förtryckta folk, samarbete med alla som vill detsamma som vi, det var några av huvudpunkterna i den inledning som Maja Bolling, Göteborg, höll på SKV-kongressen. Vi ger här talet i sammandrag.

SAMARBETE för FRED

Det är viktigt att ta reda på, vilka *verkningar en nedrustning, en avrustning* skulle få. Tack vare Andrea Andreen har vi i vårt förbund tillgång till en FN-rapport om avrustningens ekonomiska och sociala konsekvenser. Den är värd ett ingående studium och värd att sprida kunskap om. Rapportens uppgifter bygger på en undersökning av experter från tio länder med olika ekonomiska system och stadier av ekonomisk utveckling.

Efter en redogörelse för hur FN:s expertgrupp bedömt möjligheterna att bemästra svårigheterna vid övergången från krigsbudget till fredsbudget konstaterade Maja Bolling att övergångssvårigheterna med allt vad det kan innebära av omställning av industrier, överflyttning av arbetskraft, omskolning och nyutbildning — är alltså ingalunda olösliga. Med god planering bör det kunna ske ganska snabbt och svårigheterna snart bytas i en förbättring på alla områden — bl. a. ifråga om bostäder, hälsovård, utbildning.

Den ekonomiska situationen för både enskilda och länder skulle förbättras. Arbetstiden kunde förkortas och fritiden få bättre innehåll. Avspänningen mellan länder och folk skulle göra människorna lugnare, gladare, friskare, bättre. — Liksom ett krig kan öka risken för ännu ett krig, ökar avspänning utsikterna till ytterligare avspänning — om man bara tar vara på "medvinden" och inte slår sig till ro. För av sig självt sker ju ingenting.

Vad kan vi nu göra? Jag tror vi måste börja med att göra klart för oss, att varje människa har *ansvar*, inte bara för sig själv och sin familj eller ens för sitt land, utan för sin tid. Vi måste fråga oss varje dag: finns det någonting just jag kan göra just nu för att hjälpa till att nå en pålitlig fred, överallt. Det låter stort och krävande, men om alla gjorde det, tror jag det skulle hjälpa. Honorine Hermelin har talat om, att man måste ha en idé först, innan man

kan utföra något. Låt oss alltså alla tänka — och komma med förslag, och hjälpa till att utföra beslut!

Den mest näraliggande uppgiften för oss är att verka för *kärnvapenfria zoner*. När jag första gången hörde talas om sådana zoner, tänkte jag nog, att det var som att ge upp hoppet om totalstopp för a-vapen. Men det var länge sedan och nu tror jag man måste arbeta på alla vägar, som kan ge resultat för fred. Linus Pauling betonade vid sitt besök här i Göteborg den mycket stora betydelsen av Norden och även Mellaneuropa som kärnvapenfria zoner.

Att försöka *hindra svenska atomvapen* känns som en självklar sak. Och vi får nog akta oss tro, att den frågan är helt avklarad. Så länge forskning på området pågår, kvarstår risken.

Betydelsen av *solidaritet* med människor i andra delar av världen får vi inte glömma. Den har också sin betydelse för fred. Därvidlag är det kanske allra främst *Sydafrika* vi bör tänka på. Vi har gjort många uttalanden och andra aktioner för bojkott av sydafrikanska varor, men vi måste fortsätta. Nästan dagligen ser vi i våra tidningar annonser om bl. a. viner från Sydafrika. Det är upprörande. Kanske är det främst upplysning om vad som är sydafrikanska varor, som är nödvändig. — En av

anledningarna till att förhållandena i Sydafrika blivit så verkliga för oss är kanske, att vi för tre år sedan hade besök av Adelaide Tambo. Vad hon berättade kan vi inte glömma.

Naturligtvis kommer solidariteten oss att tänka också på människor på många andra håll. Inte minst på alla dem, som sitter i fängelse för sin uppfattnings skull, som t. ex. i Grekland och i Spanien.

Det är mycket vi inte får glömma. Dit hör också förhållandena i Vietnam.

Det finns ju många andra föreningar, som arbetar med delvis samma uppgifter som vi. Utan att tillåta oss själva att förlora egen initiativkraft är det en god form av verksamhet att *samarbeta med andra* och stödja deras aktioner, där de sammanfaller med vad vi också vill. Inte minst tänker jag då på Kampen mot atomvapen, som kanske för närvarande är den mest aktiva och initiativrika på sitt speciella område. Kanske beror det på, att de lyckats samla så mycket ungdom och det är ju glädjande. Jag tror vi alla känner det helt naturligt att delta i deras antiatomvapenmarscher och att så långt våra små medel räcker också stödja dem ekonomiskt.

Våra *uttalanden* är, tror jag, en bra form för fredsaktivitet. Inte minst för mindre avdelningar, som kanske inte alltid råar med så mycket av annan verksamhet. — I vår iver att protestera mot allt, som är galet eller upprör oss, glömmar vi ibland att uttala vår tillfredsställelse med sådant, som är bra och som gläder oss. Det är annars betydligt trevligare att skriva ett vänligt tack än att alltid bara protestera.

Till sist erinrade Maja Bolling om att det finns ett förslag från FN, som går ut på att göra 1965 till *det internationella samarbetets år*. — Låt oss med all kraft stödja det förslaget! Den senaste tiden har givit oss idén om den faktiska möjligheten av en värld i fred och samarbete. När vi verkligen har den idén bör det vara lättare att arbeta mer för det vi önskar och tror på och det hoppas jag, att vi skall göra!

allmän handelsbojkott mot Sydafrika

I ett brev till statsminister Tage Erlander väddar SKV ånyo på det enträgnaste att regeringen omprövar sitt ställningstagande i Sydafrikafrågan och går in för en allmän handelsbojkott mot Sydafrika enligt dess befolknings egen begäran.

FN:s expertgrupp rörande apartheidpolitiken i Sydafrika under ledning av ambassadör Alva Myrdal har rekommenderat sanktioner mot den sydafrikanska regeringen. Vi har även den uppfattningen att endast de starkaste påtryckningar från såväl regeringar som folk kan rädda de anklagade i den nu

pågående processen och därmed kanske förebygga ett blodigt inbördeskrig, vars följder är oöverskådliga.

Den svenska nationens hållning observeras noggrant av Afrikas folk, och vi skulle i längden vinna på konkreta, positiva åtgärder som stöd för deras rättmätiga krav.

I detta sammanhang vill vi också framhålla som vår mening, att Sverige borde avsätta en procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingsländerna. Därvid skulle vårt land följa tolftte Pugwashkonferensens rekommendation.

barnens bästa

Konsulenten i Socialstyrelsen fru Gunvor Paulsen talade vid SKV:s kongress över temat För barnens bästa. Vi återger här i sammandrag det avsnitt av talet som handlar om de utvecklingspsykologiska aspekterna på barnens vård och fostran.

Jag har blivit ombedd att försöka säga någonting om barnens bästa. "Jag tycker det är ganska förmätet. Det känns så — särskilt i en sådan här stor, sakkunnig församling. Sakkunnig församling är det väl om det gäller en samling av kloka kvinnor. Barnens bästa, vad kan det vara? Det som är bra för ett barn är kanske inte alls det bästa för ett annat. Vi behöver inte gå utanför landets gränser för att bli medvetna om hur stor skillnaden kan vara i barns uppväxtmiljö och livsbetingelser. Ja, är det så olika för barnen, hur skall vi då kunna formulera någonting som kan sägas vara barnens bästa? Åjo, något gemensamt finns väl ändå.

Trygghet, det vill vi ju ha om vi är vuxna för att känna oss tillfredsställda. Vi har också börjat fatta att trygghet är det viktigaste för små barn för att de skall kunna växa upp lyckligt. Trygghet, ja, vad kräver det i sin tur? Jag tror att det som är viktigt, särskilt för de små barnen, det är att vi vuxna engagerar oss. Vuxna i största allmänhet, och samhället i synnerhet.

Är vi ute i god tid? Jag tror att jag skulle vilja ta våra barnpsykologer till hjälp i det hänseendet och säga att vad som skall göras, det skall göras i tid. Och där är barnpsykologerna världen över ganska överens om, att det finns ingen period i människans hela liv som i alla avseenden har så stor betydelse för hennes utveckling som de sju första åren. Det är nämligen under de tidigaste perioderna i livet, då tillväxten är snabbast, intensivast och mest fundamentalt. Utvecklingsfysiologiskt utmärks förskoleåldern av en utomordentlig snabbhet i mognadsprocesserna, som särskilt framträder i nervsystemets och hjärnans utveckling. Vad allt måste inte ett barn lära sig under de första sju åren? De måste ju till exempel lära sig att behärska sina sinnen och hela sin rörelseapparat, förvärva en mängd grundläggande vanor och lära sig förstå och tala ett språk, få en viss uppfattning om sig själv och andra människor och skapa sig en känslomässig inställning till allt det här." Ja, det var nu docent Stina Sandels som hade sammanfattat det på det sättet.

Ja, men är det inte egendomligt att vi i vårt land skall behöva ha så mycket bekymmer för våra småbarn, vi, som i stort sett lever så tryggt och skyddat. Vi ska komma ihåg att sam-

hället också hos oss har genomgått en enastående omvandlingsprocess under de senaste hundra åren. 1870 så hade vi 75 procent av landets invånare som jordbrukare och 1963 hade vi bara 13 procent. Vad betyder inte det där när det gäller vår anpassning i samhället? Vi flyttar in till tätorterna och vi packar ihop oss i hyreshus och vi gör oss beroende av varandra. Och det ställer mycket stora krav på vår anpassning till omvärlden.

Ja, men där har vi ändå hemmen att i första hand falla tillbaka på. Javisst har väl hemmen den allra viktigaste rollen när det gäller att slå vakt om de små barnen, att grundlägga goda vanor och att träna dem till anpassning till omvärlden. Självfallet kommer alltid ansvaret för de uppväxande barnen att i första hand vila på föräldrahemmet. Varje barn borde genom den trygga förankringen i den egna familjen få uppleva den första spontana samhörighetskänslan med omvärlden.

Många omständigheter i det moderna samhället gör att föräldrarna ändå kan komma till korta. Jag kan ju bara antyda sådana saker som t. ex. otillräcklig tillgång på välordnade och för trafiken skyddade lekplatser utomhus, där barnen på ett betryggande sätt kunde få sitt aktivitetsbehov tillgodosett. Sedan har vi de tekniska framstegen, ingen vill gå tillbaka i utvecklingen. Alla är vi glada åt vad som händer när det gäller trafik och andra tekniska

finesser. Tänk bara på film, radio och TV. Men det betyder ofta en diskutabel konkurrens med föräldrarna om barnens intressen. Hur många föräldrar kan nu vara ståndaktiga när barnen kommer med sina olika uppslag och idéer, kanske av mindre lycklig art och åberopar gänget, kamratkretsen som den avgörande faktorn när det gäller att ta ställning från små till stora frågor.

Men till det här kommer ju också att alla barn så småningom får behov som inte kan tillgodoses bara inom hemmets väggar. Redan för att kunna främja en riktig utveckling av barnens individuella anlag, så behöver föräldrarna oftast stödet av en förskolepedagogisk, sakkunnig ledning av barnens aktivitet. Ännu mer gäller det den viktiga uppgiften att hos barnen grund-

Fortsättning på sidan 18

kommuner bör åläggas bygga de daghem behovet kräver

I ett uttalande från SKV-kongressen formulerades målsättningen att alla barn måste få sin försörjning, vård och fostran i en utvecklingsfrämjande miljö tryggad, oberoende av föräldrarnas inkomster och familjernas barnantal.

I anledning av familjeberedningens promemoria uttalar förbundet sin uppfattning om de allmänna barnbidragen och hävdar att dessa skall utgå som hittills till alla barn och successivt utvecklas till att täcka kostnaderna för barnens hela konsumtion.

Till diskussionen om viss ersättning till föräldrarna för arbetet med små barns vård och fostran betecknar förbundet en sådan åtgärd som ett framsteg på vägen till större frihet i valet mellan att arbeta hemma eller borta.

Ett familjetillägg för att öka stödet

till flerbarnsfamiljerna anser förbundet vara väl motiverat och betonar att tillägget måste öka i starkt stigande skala med antalet barn.

Förbundet hyser oro över att daghemmen håller på att bli ett komplement till familjedaghemmen i stället för tvärtom.

För att få fart på daghemsbyggandet anser SKV att kommunerna måste åläggas att avsätta tomter och bygga daghem, halvdaghem, lekskolor och fritidshem i den omfattning som behovet kräver.

Den ökade utbildningen av förskolepedagoger måste samordnas med åtgärder för att minska den stora avgången från yrket.

Slutligen aktualiseras föräldraskolning i olika former.

jämlikhet för männens och barnens skull

Rodny Öhman inledde en av SKV-kongressens huvudtema: kvinnornas ställning och värdighet. Hon erinrade om stora, positiva förändringar som ägt rum sedan seklet var ungt. Av de ställda problemens mångfald framgick dock att det ännu återstår mycket innan kvinnornas värdighet accepteras i offentlighet, arbetsliv och familj.

Vi Kvinnor har bett Rodny Öhman plocka ut några frågeställningar på dessa skilda områden som kan illustrera den attityd kvinnoorganisationerna måste ha till sina uppgifter som opinionsbildare och pådrivare i ett samhälle som går havande med könsens jämlikhet.

För kvinnornas värdighet i familjen spelar deras ekonomiska status en avgörande roll. Det räcker inte att lagen föreskriver att hemarbetet ska betraktas som hemmafruarnas bidrag till försörjningen. Diskriminering i ena eller andra formen fortgår så länge hemarbetet inte vinner kontant erkänsla till den del som det rör för barnen oundgängligen nödvändiga vård, vård av sjuka eller gamla. Stora framsteg har vunnits i detta avseende via den sociala hemhjälpen.

Kvinnoorganisationerna måste inta attityden att allt sådant arbete ska betalas till den del som det överstiger vad föräldrar och släkt normalt kan utföra i tillägg till normalarbetsdagens förvärvsarbete.

Kvinnornas värdighet i familjen sammanhänger med samhällets respekt för barnens människovärde. Först när samhället är berett svara för att alla barns konsumtion motsvarar modern uppfattning om riktigt sammansatt kost och hyggliga kläder kan man säga att demokratiska krav infriats.

Detta öppnar samtidigt möjligheter för männen att intressera sig lika mycket för barnens vård och fostran som mödrarna. En frågeställning som vi alltmånga får anledning understryka är att det inte främst är för kvinnornas skull som familjearbetet ska delas på flera utan mera för männens. Och för barnens.

I arbetslivet

Kan riksdagen besluta om kvinnornas frigörelse, frågar en tidning i dagarna

före SKV:s kongress och menade att jämlikhetens attitydförändringar främst beror på vad som sker på djupet.

Det finns — fortsätter Rodny Öhman — en intim växelverkan mellan allmänhetens attityder och officiella beslut. Riktiga officiella beslut och verklig vilja att genomföra dem kan påskynda det kvinnornas allsidiga deltagande i produktionslivet, som SKV länge ansett som en grundläggande förutsättning för könsens fulla jämlikhet.

Bland sådana riktiga beslut som vår tid går och väntar på vill jag nämna 6-timmarsdag, kommunernas plikt att uppföra daghem, lekskolor och fritidshem när vissa förutsättningar är för handen samt en ändring av kommunallagen som sätter kommunerna i stånd att konkurrera om de unga kvinnor som nu går i spetsen för utvandringen till storstäderna. Kommunerna kan inte bara få lov att bedriva s. k. allmännyttig företagsamhet av samma slag som hittills, utan måste konkurrera med storfinanserna om att skapa arbetsförhållanden som motsvarar kvinnornas och familjernas intressen.

Kvinnoorganisationerna måste använda den skiftande sysselsättningsgraden på olika orter mera metodiskt än hittills. Det finns ingen anledning utgå ifrån att kvinnorna exempelvis i Koskullskulle vore mindre intresserade av att ta förvärvsarbete än Sundbybergs. Allt beror på hur differentierat arbetslivet är, hur nära och på vilka tider de kan få förvärvsarbete.

I offentligheten

Vid förhandspresentationen av socialdemokratins länge väntade, nya kvinnoprogram inför kvinnoförbundets kongress (den ägde rum samtidigt som SKV:s) tryckte ambassadör Inga Thorsson med all rätt på nödvändigheten att skapa lika möjligheter för kvinnors akademiska utbildning på teknikens och naturvetenskapernas område. Varför begränsa intagningen till de 10 procenten, där prognoserna räknar med brist på begåvade män?

Detta är en attityd av det slag vi behöver — säger Rodny Öhman. På liknande sätt kan man undra hur länge kvinnorna ska stå på undantag i politikens högskolor, riksdag och kommunala församlingar, nämnder och styrelser, folkliga organisationers ledande organ.

Genom personligheter som Elin Wägnér, Kerstin Hesselgren, Elisabeth Tamm, Honorine Hermelin, Ada Nilsson, Rut Adler och Andrea Andréén har SKV visat att politiska kunnande ingalunda är männens särmerke. Deras traditioner måste nu fullföljas i samverkan med andra kvinnoorganisationer som gjort stora insatser i kampen för kvinnornas frigörelse. En praktik måste skapas som inte bara ger enstaka valkyrior utan kvinnor i allmänhet chanser att spela samma roll som männen i offentligheten.

För min del vill jag tro att folk egentligen bara behöver vänja sig vid tanken att exempelvis riksdag och kommunala församlingar ska bestå av lika många män som kvinnor, för att de senare ska bli accepterade och få den praktiska erfarenhet som är en förutsättning för all politisk begåvnings blomning.

Jag drömmer om en författning som ska föreskriva 50/50-representation. Om inte förr så bör vi 1980 ha uppnått en tredjedel kvinnor i representativa församlingar, år 2000 hälften.

Vi måste utgå ifrån att kvinnor förmår allt vad de får reella chanser att utföra. Vi måste se saken så att Sveriges demokrati inte blir verklig demokrati förrän den visar förmåga att allsidigt utveckla även kvinnors politiska begåvning.

arbete åt Norrbottens kvinnor och ungdom

Vi kan inte vänta på den privata sektorns ingripande, utan det måste bli statliga åtgärder och det måste ske snabbt, förklarar ordföranden i Norrbottens SKV-distrikt, Margit Andersson, med anledning av bristen på arbete för länets kvinnor och ungdomar. SKV-distriktet har gjort en uppvaktning hos regeringen i den här frågan, där man knöt an till den Näslundska lokaliseringsutredningen.

De 14 norrbottenskvinnorna, vilka deltog i uppvaktningen, fick ett positivt mottagande och nu vill SKV-distriktet mana övriga kvinno- och ungdomsorganisationer och inte minst fackliga organisationer, att lägga fram sina önskemål innan propositionen om lokaliseringspolitiken läggs på riksdagens bord i höst.

Delegationen framförde också krav på en teknisk högskola i länet.

Om bakgrunden till den uppmärksammade uppvaktningen säger Margit Andersson:

— Vi vill ha samma andel i arbetstillfällena och samma möjlighet att bygga ett samhälle i trygghet för morgondagen som kvinnorna har i andra delar av landet.

Vi menar att staten inte enbart skall sköta omflyttning av arbetskraft, utan skapa ett näringsliv som kan ge ungdom och kvinnor arbete i länet.

Varför flyttning?

Den nuvarande omflyttningsspolitiken är fullständigt felaktig. Här finns bostäder, skolor, sjukhus och andra serviceanläggningar. Varför skall då våra

ungdomar flytta till storstäderna med dess bostads- och fritidsproblem? Här finns förutsättningar för sundare fritidsvanor än vad som nu är fallet i storstäderna.

Dålig ekonomi

Vi menar att det är också dålig ekonomi att flytta ungdomen söderut. Ungdomen är det bästa vi har och den kostar länet mycket i utbildning. Man får dock ingenting tillbaka. Allt kommer storindustrin i södra och mellersta Sverige tillgodo.

Hur mycket en ung flicka eller pojke egentligen kostar samhället framgår ur länsstyrelsens yttrande över den Näslundska lokaliseringsutredningen. Där säger man så här:

*"Enbart de kommunala nettoutgifter-
na för att utbilda en 18-åring uppgår
långt räknat till 10.000 kronor. Långt räknat
torde det belopp, som kommunerna
och familjerna tillsammans "investerar"
uppgå till 50.000 kronor per person."*

I dessa "investeringar" har de norrbottenska kvinnorna och mödrarna lagt ned ett stort arbete.

En halv miljard

Med den utflyttning, som skett under de fyra senaste åren skulle "investeringsvärdet", enligt länsstyrelsens siffror, vara 9.500 gånger 50.000 kronor eller sammanlagt 475 miljoner, förklarar Margit Andersson. Läger man därtill utgifter såsom flyttningsbidrag växer summan säkert till en halv miljard.

I den skrivelse som SKV-distriktet

lämnade till regeringen i samband med uppvaktningen förklarar man, att den dåliga differentieringen av länets näringsliv innebär att det på många platser är omöjligt att erhålla arbete för kvinnor. Detta är ovärdigt ett modernt samhälle och ger dessutom låga familjeinkomster.

15.000 arbetslösa

Enligt beräkningar finns det 15.000 arbetslösa kvinnor — dock icke registrerade — men arbetslösa i den meningen att många av dem skulle mer än gärna ta ett arbete om det fanns att få för att förbättra familjens ekonomi. Detta framgår tydligt också av att en ledig plats kan sökas av hundratals kvinnor.

En punktundersökning som SKV gjorde i bl. a. Luleå talar också sitt tydliga språk.

Undersökningen koncentrerades till vissa kvarter i staden. Man besökte 131 hushåll och genom intervjuer kom man fram till följande resultat: 69 procent av de intervjuade saknade förvärvsarbete. 84 procent av dem ville ha arbete om det gick att ordna. 58 procent av dessa ville ha förvärvsarbete för att förbättra familjens ekonomi.

Av de intervjuade var 87 procent mellan 20—40 år, berättar Margit Andersson.

Statssekreterare Carl Persson, som tog emot uppvaktningen, då inrikesministern befann sig på bostadskonferens i Hälsingborg, lovade att synpunkterna skulle föras fram i den diskussion som föregår riksdagsbehandlingen av den Näslundska lokaliseringsutredningen.

Några av deltagarna i uppvaktningen tillsammans med statssekreterare Persson. Fr. v. Margit Andersson, Greta Landin, Agnes Wennberg, Valborg Westerlund, Katariina Persson och Stina Haglund.

250 kvinnor i Hällefors kräver cancerkontroll

250 kvinnor i Hällefors vädjar i ett uttalande till Örebro läns landstings sjukvårdsstyrelse om skyndsamma åtgärder för att få till stånd massundersökning av kvinnor över 25 år för spårande av eventuella cancersymptom.

Den 11 maj hade SKV-avdelningen i Hällefors inbjudit till upplysningsmöte i Centrumbiografen. Dr Bengt Sundberg från Centrallasarettet i Örebro talade om underlivscancer hos kvinnor.

Vi frågar Lilly Hedvall, SKV-avdelningens ordförande, hur det kändes att få välkomna så många kvinnor och vi vill gärna veta litet hur mötet hade förberetts.

— Personligen var jag självfallet både glad och lycklig över att så många kom till mötet. Vad det gäller själva förberedelserna, så tog vi faktiskt mycket god tid på oss och vi inväntade också en tidpunkt då vi trodde ämnet var moget för publiken. Vi diskuterade nämligen ett sådant här möte redan 1961, men då hade vi liksom på känn att kvinnor var lite rädda för att ens höra talas om cancer.

På vårt marsmöte i år tog vi på nytt upp frågan och beslutade då att genomföra mötet någon gång i början av maj månad. Redan i referatet från detta möte lät vi ett förhandsmeddelande gå med till ortspressen, som gjorde stora rubriker om våra planer på ett upplysningsmöte. Senare fick vi tidningarnas hjälp att presentera hela programmet för cancermötet. Senare när det var dags för affischering — vi lät trycka en särskild affisch — gick vi runt till affärsinnehavarna och bad att få så god placering som möjligt för affischen. Och många satte upp den på dörrglaset, där den i en och en halv vecka kunde läsas av alla som kom till affären.

Vi inbjöd också alla kvinnoorganisationer i Hällefors, de politiska, kyrkliga och frireligiösa, nykterhetsorganisationer, lottakåren, hantverksföreningens och MHF:s damklubbar samt Röda korset.

Två dagar före mötet annonserade vi i de tre lokaltidningarna och samma dag som mötet skulle äga rum hade tidningarna, utan att vi bett om det, påminnelser om mötet.

— Så kom då själva dagen D. Jag måste nog erkänna, säger Lilly Hedvall, att varje nervtråd kändes som en högsämningsledning när jag kom till lokalen för att dekorera scenen med blommor. Jag försökte intala mig att kom det bara 50 kvinnor, så skulle det inte vara misslyckat.

Klockan närmade sig sju, salen började fyllas och på slaget sju höjde musikkonsulent Östensson taktpinnen och Hällefors Ungdomsorkester inledde sitt första nummer — och då fanns det 250 kvinnor i lokalen.

Dr Sundberg höll nästan ett tims långt anförande. På ett enkelt och lättfattligt sätt redogjorde han för kvinnokroppens uppbyggnad, funktion, sjukdoms- och cancerriik under kvinnans olika åldrar. Cancern kommer ofta smygande, många känner inga eller blott ringa symptom och därför är det av allra största vikt att kvinnor undergår gynekologisk undersökning minst en gång om året när de nått upp i 30—35-årsåldern.

Livmoderkräftan hör till de vanligaste cancersjukdomarna och den kan numera fullständigt botas upp till 70—90 procent av fallen — om den bara upptäcks i tid. Dr Sundberg underströk att själva undersökningen varken är smärtsam eller besvärlig.

Talaren kom också in på bröstkörtelcancern, som uppträder som förhårdnade knutor. Här kan varje kvinna själv hjälpa till med diagnosen genom att varje vecka känna igenom sina bröst. Vid begynnande förhårdnader eller förändringar hos bröstvärtan är det skäl i att genast ta kontakt med läkaren.

Dr Sundberg avslutade sin intressanta redogörelse med att inpränta hos kvinnorna att söka läkare i tid. Han berörde också helt kort de planer som finns på införandet av kostnadsfri gynekologisk undersökning av kvinnor, men någon tidpunkt för dessa planers realiserande kunde han dock inte ange.

Efter föredraget visades den tyska filmen "I rätt tid — en livets maning", som också avhandlar cancersjukdomarna och visar på möjligheterna att få dem botade. Efter filmen haglade frågorna över dr Sundberg. Är cancern ärftlig? Hur ska vi kvinnor i landsorten bära oss åt för att bli undersökta? Kan våra läkare här utföra sådana undersökningar?

Alla fick svar på sina frågor och någon fick t. o. m. tid beställd för skyndsam undersökning på lasarettet.

— Till slut är väl inget mera att berätta än att vi fick en massa påringningar dagen efter från kvinnor som ville uttala sin uppskattning över vårt initiativ. Jag tror att det har en väldigt betydelse att kvinnorna själva säger ifrån och kräver av landsting och riksdag att det görs någonting för att vi snabbt ska få den obligatoriska cancerkontroll som bör betraktas som en kvinnornas rättighet.

Vi gjorde en insamling vid mötet till cancerfonden och den inbringade kronor 226: 18, slutar Lilly Hedvall.

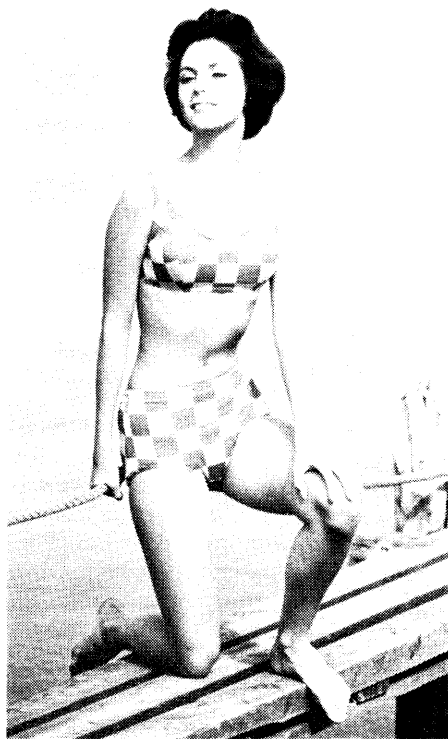
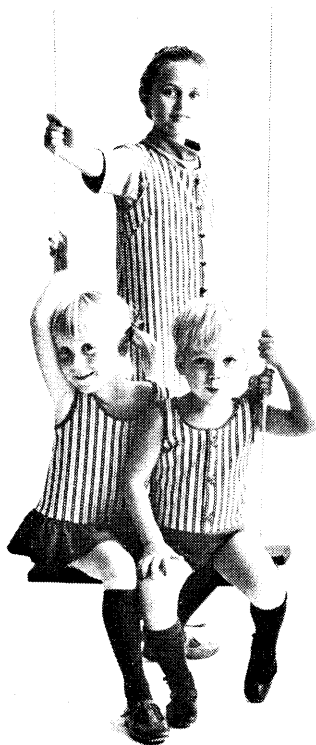
Vi återger här det uttalande som enhälligt antogs av mötet:

Med hänsyn till cancersjukdomarnas utbredning speciellt bland kvinnor i åldrarna över 25 år, är det angeläget att snabbt skapa de resurser som erfordras för att starta en fortlöpande hälsokontroll bland kvinnor med uppgift att spåra upp cancerförekomst.

Det finns numera mycket enkla metoder för att konstatera symptom eller begynnande förekomst av exempelvis livmoderhalscancer. Sådana undersökningsmetoder tillämpas nu på flera håll i landet.

Vi vädjar till landstingets sjukvårdsstyrelse om skyndsamma åtgärder beträffande genomförandet av en massundersökning av kvinnor över 25 år för spårandet av eventuella cancersymptom.

RAND, PRICK och RUTA, kära mönster för sommarens kläder som gärna fick inskränkas till dessa om bara vädret ville. De randiga "syskonkläderna" har Titti Wrangé ritat för MMT:s 3-tejersey, ett idealiskt sommar-material. Den helknäppta västklänningens långa sprund är kantat med polotröjans tyg och på samma sätt fullföljs färgeffekten i flickklänningens blus och kjolvolang och den bedårande kostymen. Också bad-dräkterna kommer från MMT och visar båda nya skärningar: den storprickiga har midjesmickrande fyrkantig ringning och bikininen har blivit snällare med den nya, högre byxan och bekvämare axelband.

ett blommornas...

Fortsättning från sidan 7

nade hon med kraft: låt oss inte nöja oss med denna protest. Vi kvinnor vill ha ett samhällsinflytande som motsvarar vårt antal. Det är vår plikt att genomdriva detta så att vi kan hindra världens förstöring. Vi finansierar med våra arbetsinkomster och skatter världens och våra barns undergång utan att ha inflytande på besluten. Vi behö-

ver ett NATO-ländernas kvinnoparlament.

Nästa dag skulle Ava Helen Pauling tala. Man skulle ena sig om ett fredslöfte. Man skulle också diskutera ett konventionsförslag från Accra-konferensen i juni 1962, ett förslag som bl. a. för länder utan kärnvapen innehåller 'att de vägrar att äga eller mottaga något slag av kärnvapen eller kemiska och biologiska vapen.'

Vi hoppas återkomma till de beslut som fattades.

Andrea Andreen

För SOVJET- resenärer

SVENSK-RYSK PARLÖR

inb. kr 5: —

Moskva - resehandbok

häft. kr 5: 50

SVENSK-RYSK ORDBOK

60.000 ord. Inb. kr 15: —

I BOKHANDELN

eller direkt från

ARBETARKULTURS FÖRLAG

Kungsgatan 84, Stockholm

Tel. 54 38 82

MÅLARE HENRY KJÄLLANDER
till Eder tjänst
BONDEGATAN 65 — STOKHOLM Sö
Tel. 43 31 89 — 41 62 59

PARFYM

SOM TILLTALAR VARJE KVINNA
Nyinkommen rysk parfym och eau de cologne från kr 6: 50 till 30: — (Sändes även mot postförskott)

PRESENTAFFÄREN

Kungsgatan 84 — Stockholm K
Tel. 54 74 90

TV - Radio - Transistor

— alltid ett fynd hos

**International
teve**

Blekingegatan 6 — Tel. 40 96 11

ett tresträngat...

Fortsättning från sidan 11

gressen till behandling av en rad intressanta motioner som väckts av avdelningarna och förslag som ställts under själva kongressen. En del av dessa beslut återges på annan plats i denna tidning.

När alla beslut var klubbade återstod endast att avsluta kongressen och tacka Göteborgsdistriktet för ett verkligt gott värde och det gjorde Andrea Andreen, som vände sig till distriktets ordförande Elin Johansson och bad henne ta emot för alla göteborgares räkning uttrycket för vår varma tacksamhet, vår stora uppskattning och glädje över att fått vara här på denna kongress som jag verkligen tror att vi vågar säga har varit en lyckad kongress.

barnens bästa...

Fortsättning från sidan 13

lägga goda samarbetsvanor genom att de i tid får komma tillsammans i en sund och glad gruppgemenskap i vilken de får individuella plikter att fylla för det helas bästa och ibland en uppgift att försöka lösa alla tillsammans. Det är här som barnstugorna har sin betydelsefulla funktion. De skall utgöra ett komplement till hemmens uppfostran och samtidigt både förmedla barnens kontakt med andra miljöer och förbereda dem för de krav som kommer att ställas på dem när skolan börjar.

Skolan här i Sverige tillåter ju barnen att få vara i sina hem upp till sju års ålder och det har givit anledning till livliga diskussioner om vi i vårt land inte borde tänka på att sänka skolplikten i likhet med vad vissa andra länder har gjort. Jag vill skyndsammast redovisa att i de länder där man gått så långt ned som till 5-årsåldern för skolplikten, där har man sedan många år tillbaka konstaterat att det långt ifrån är lyckligt för barnen.

En klok man i England säger om skolan att det finns ingen anledning att ett barn i sjuårsåldern skall kunna läsa och skriva men väl att det är förberett för skolverksamheten. Vi har många sakkunniga i vårt land som säger detsamma. Jag tänker på vad professor Anna-Lisa Anell, som barnpsykiater säger: "ett för tidigt tränande av en funktion, för vilket barnet ännu inte uppnått den psykologiska och den neurofysiologiska mognaden, leder inte endast till ökade inlärningssvårigheter, utan till bestående svagheter i utförande av funktionen, och det är inte bara viktigt ifråga om mognaden hos småbarn, utan hos barn i alla åldrar. Hon säger därför på tal om den tidigare skolgången: "vänta hellre med skolgången". Och hon varnar energiskt mot träning och systematiska övningar hos barnen innan de har kommit upp till sjuårsåldern. Det är alltså synpunkter som jag tror man bör ha med när man diskuterar de här frågorna, som är av nog så stor vikt med hänsyn till att man vill bereda skolbarnen en någorlunda likvärdig utgångspunkt.

Vi vet att våra barn som i dag växer upp på landsbygden flyttar in till tätorterna, vi vet att barn som har sin uppväxtmiljö i Norrbotten kanske hamnar nere i södra Sverige, vi vet att vi har en rörlig arbetsmarknad och det återverkar även på barnen och deras uppväxtförhållanden och vi bör kunna satsa på att bereda landsbygdens barn i förskoleåldern en någorlunda likvärdig utgångspunkt som barnen inne i storstäderna.

Sedan har vi för närvarande också bekymmer när det gäller skolan. Det är så svårt att klara disciplinfrå-

gorna och det är väl också en av anledningarna till att vi bör besinna oss på hur utvecklingen går i vårt samhälle. Här tar jag mig också friheten att hänvisa till en expert.

En mycket ambitiös kommun med ett par tätorter tyckte att tiden var inne för att inrätta lekskolor för barnen i förskoleåldern. Det fanns inte anledning att samla barnen för hela dagen, mödrarna var över lag i sina hem. Men däremot ansåg man av flera skäl, som jag här redan har berört, att det vore lämpligt att inrätta förskoleverksamhet och en liten energisk utredningskommitté fick i uppdrag att förelägga de kommunala myndigheterna ett förslag om inrättandet av en lekskola.

Men så, det slog inte alls väl ut. I kommunalnämnden fann man att detta var ren lyx, här skulle man alltså bara komma med nya pålagor, det skulle bli ökade skatter i kommunen. Barnen kunde höra hemma hos mammorna och det behövdes inga extra utgifter för att inrätta en lekskola. Och den bekymrade ordföranden i utredningskommittén, som till på köpet var en klok landsfiskal, han drog sig till minnes att han hade en god och klok studiekamrat. Han vände sig till honom och det var docenten i kriminologi i Uppsala, docent Ola Nyqvist, som hade vänligheten tillstålla kommittén en promemoria, alltså några synpunkter på saken. Det skulle leda för långt att låta er få ta del av den, men det är intressant och jag kan inte underlåta att nämna något av det han säger i sitt utlåtande.

Han återoppar bl. a. utredningar, som har gjorts, inte här i Sverige, men dock av stort värde för oss, nämligen i Norge. Och han säger, att utvecklingen är ungefär densamma i samtliga nordiska länder, nämligen att de här beteendena hos barnen, som gränssar till kriminalitet, visar sig gå ner i åldrarna och berör den lägre skolåldern — och man har t. o. m. kommit ner till så låg ålder som förskoleåldern. Och han säger att man kan visst dra samma slutsatser här i Sverige, som man har gjort i de skandinaviska länderna och även i andra länder ute i världen när det gäller de här företeelserna." Betydelsen av en riktig social inlärning under förskoleåldern kan inte nog betonas och det understryks också av alla kriminologer av facket. Det är då väl att märka att denna inlärning inte endast avses föräldrarna i deras synnerligen viktiga roll som fostrare och vårdare, utan också samhällets möjligheter och institutioner att hjälpa föräldrarna med en barnvänlig miljö utanför hemmet och underlätta för barnen att umgås med varandra och med äldre på ett naturligt och normriktigt sätt.

Vikten av att lära små barn att vara

tillsammans med varandra utan risker för en kriminell insparning underströks statistiskt och det visar att barnbrottligheten i stor utsträckning tycks vara ett gruppfenomen. I och för sig visar all utvecklingspsykologisk forskning att gruppens uppträdande och värderingar normalt sätter sin prägel på alla barn. Och redan i spädbarnsåldern visar de små barnen ett visst kontaktbehov med andra barn och i förskoleåldern ökar det här behovet. Barnet identifierar sig mer och mer med den grupp i vilken det förekommer. Och eftersom en människa i vår tid svårigen kan isolera sig ifrån kollektivet oavsett om det gäller skolan eller arbetsplatsen så syns det vara av största vikt att redan barnet får lära sig att på ett riktigt sätt umgås med andra barn även utanför det egna hemmet. Och det kan inte rimligen begäras av föräldrar och andra vårdnadshavare att de skall hålla sina barn under ständig uppsikt utanför hemmet.

Inte sällan kommer barn i konflikt-situation med sig själv och sin omgivning, som i sig kan verka kriminalitetsfrämjande eller allmänt störande då det utan övervakning och hjälp kastas in i en grupp. Förskoleinstitutionen har här en utomordentligt viktig uppgift att framför allt lära barnen i fyra- till sexårsåldern att umgås med varandra och att ta hänsyn till varandra och så att säga leka in vad man får och inte får göra i gruppen, i kollektivet, i samhället. Och han säger också att det vilar på statsmakterna ett stort ansvar att man under många år har försummat utbildningen av förskolelärarna, och det kan jag nu omedelbart säga att som väl är har man nu tagit upp den frågan och bearbetar den och jag kanske återkommen till det senare. De investeringar som kommunerna gör här, kommer inte bara den enskilda kommunen, utan även samhället i stort till godo. I en tid då den allmänna debatten så ofta påtalar normupplösning och hänsynslöshet i samlevnaden så har vi inte råd att förbise en enda möjlighet för att få till stånd bättre förhållanden", slutar docent Nykvist. Detta talar bland annat mycket starkt för att det är viktigt vad vi gör för våra småttingar i samhället.

Det finns alltså skäl från samhällets sida att med vägledning från den barnpsykologiska forskningen bygga ut barnstugeverksamheten i landet. Helst bör det ske i sådan omfattning att alla föräldrar, som så önskar, alltefter den aktuella familjesituationen kan få hjälp både ifråga om barnens omvårdnad och fostran. Det må nu gälla i daghem, lekskolor eller i fritidshem som samtliga är olika verksamhetsgrenar inom barnstugeverksamheten. Genom tidigt samarbete hem och samhälle emellan gagnas också barnens bästa.

nu ska vi ta nya tag

Katarina Persson — 33 år och 4-barnsmamma — är ordförande i en av SKV:s yngsta avdelningar, Pajala-avdelningen. Den bildades för ett år sedan och fick vid starten 6—7 medlemmar. Nu redovisar man inte mindre än 27 medlemmar. Två av dem reste till kongressen i Göteborg, det var Katarina Persson och Gunborg Nilsson.

— Vad är nu hemligheten med en sådan framgångsrik start?

Katarina ser lite tveksam ut.

— Kanske beror det på att vi med en gång började syssla med sådana frågor som är aktuella just på vår plats. Det första vi tog itu med var att kräva hastighetsbegränsning inom

ett bostadsområde, där det finns många barnfamiljer och där det redan varit flera olyckstillbud. Och det gick myndigheterna omedelbart med på.

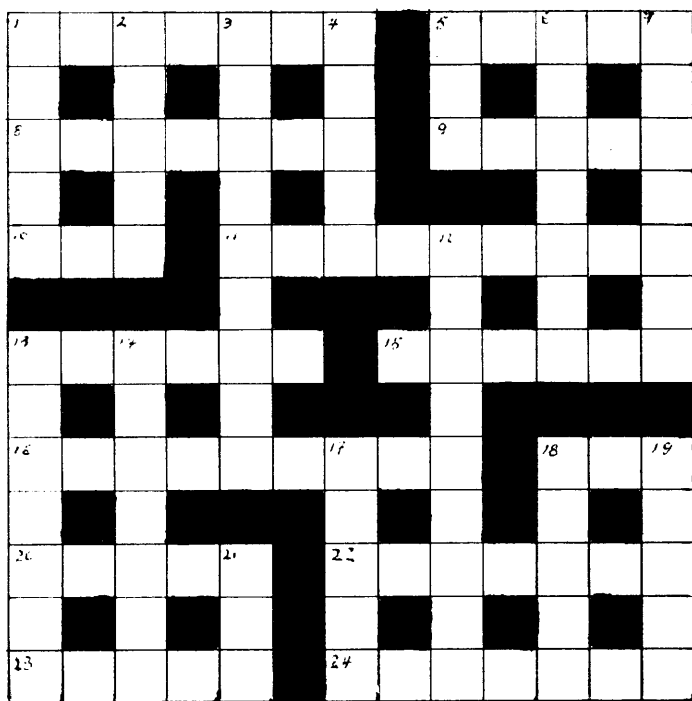
Nu håller vi på och arbetar för att få åtminstone en hemvårdarinna till i kommunen. Det finns bara två och det tycker vi är alldeles för lite.

— Nog finns det arbetsuppgifter, säger Katarina, det värsta är bara att vi är så unga allihop och har egentligen ingen erfarenhet av sådant här arbete. Men kongressen har gett oss en helhetssyn på vår verksamhet, som vi kanske saknade tidigare. Och nu ska vi ta nya tag. Uppe hos oss har vi alltså några veckor kvar av säsongen och vi har många kvinnor som vi tänker ta kontakt med för att försöka få dem att bli med i vår avdelning. Men med allt det här hjälps vi åt.

Kanske är det också en av hemligheterna med Pajala-avdelningens goda framgångar. Utan att man hjälps åt är det nog inte möjligt att mer än fördubbla prenumerationssiffran på Vi kvinnor och fyrdubbla medlemsantalet på ett år.

korsord 5

VÄGRÄTT:

1. Skiljt från verklighet.
5. Tonkonst.
8. Toilettartikel.
9. Är bäst, sägs det.
10. Biflod till Donau.
11. Självbiografi.
13. Sådan ocean finnes.
15. Expandera.
16. Apotekare.
18. Kallas arab bosatt i Spanien.
20. Kan man hinna.
22. Lägges ut och dras in.
23. Mycket gammal.
24. "Snobbrännan".

LODRÄTT:

1. Slut.
2. Ohöjd.
3. Gener.
4. Lära.
5. Vår största insjöfisk.
6. Litteratur för de minsta.
7. Lustigkurre.
12. Språkliga motsatser.
13. Kan man mening i debatt.
14. Är vårt levnadsomkostnadskonto.
17. Med stark betoning.
18. Man i ledet.
19. Vrakat.
21. Stickord.

Har Ni klädproblem?

låt Carlboms 10 KONTO lösa dem

Gör så här

Vik en "provningsdag" för CARLBOMS. Ur vår stora sortering av Herr- och Damkonfektion samt ekipering kan Ni välja allt från slipsar till damkappor.

Antag att Ni behöver handla för 600:—. Då räcker 200:— som handpenning. Resterande 400:— delas upp på 10 mån. Således 40:— per månadsbetalning. Kontantpriser utan räntor och tillägg!

Carlboms 10-konto är en sund kreditform skapad av det förtroende vi hyser för varje enskild kund. Ingen enda av våra 1.000-tals kunder har svikit detta förtroende och vi sviker aldrig en kund!

CARLBOMS

Tel. växel 34 04 90

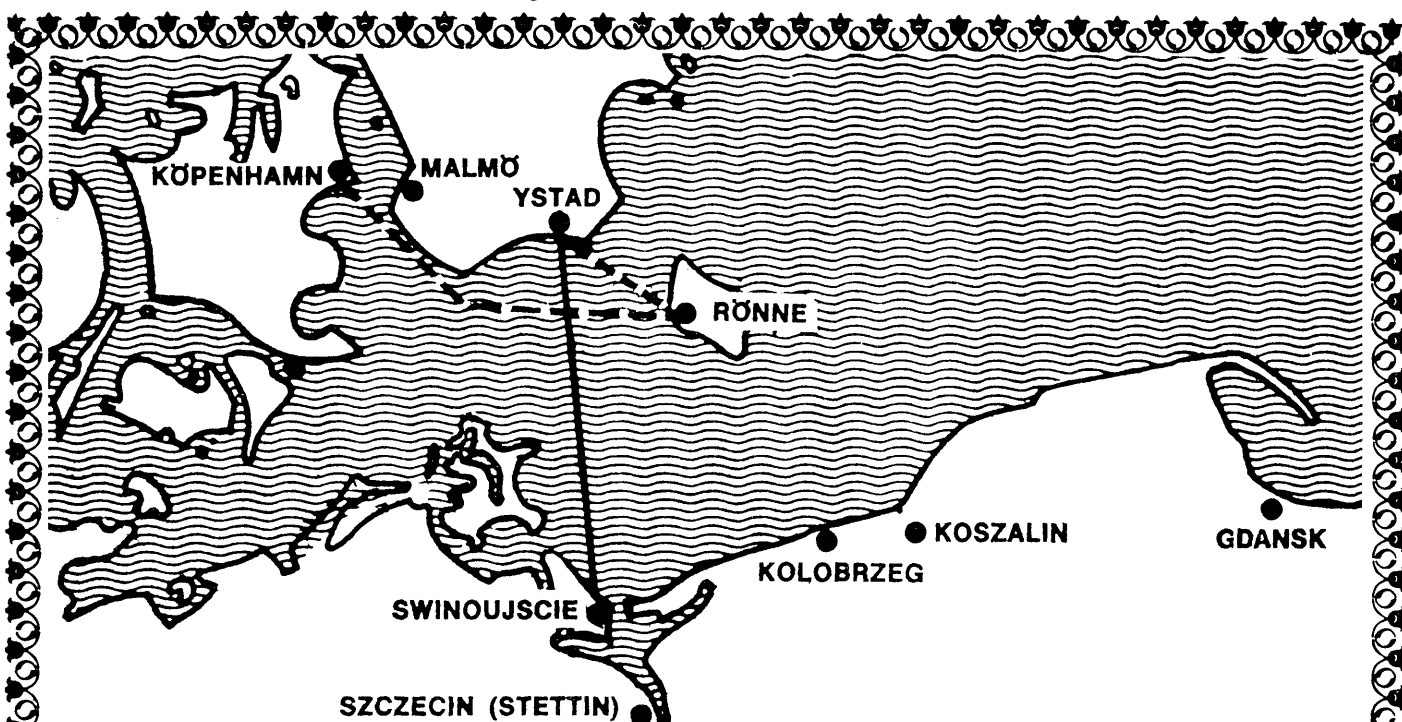
Dam- och Herrkläder **KARLBERGSVÄGEN 40**
Herrkläder och Damkappor **DROTTNINGGAT. 32**
Måndagsöppet till kl. 20

Filial i ESKILSTUNA: DROTTNINGGATAN 16

LÖSNINGARNA

till korsord 5 sändes till Vi kvinnors redaktion, Norrtullsgatan 5, Stockholm Va, före den 15 juli. De tre först öppnade lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet: "Korsord 5".

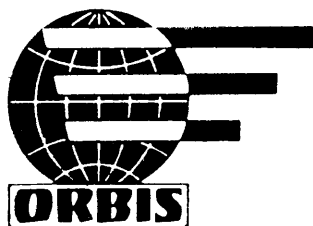
TA FÄRJAN TILL POLEN

LÄR KÄNNA

POLEN

det vänliga, nära
semesterlandet

Lyxfärjan JENS KOFOED går från Ystad varje måndag och torsdag kl. 12. 7-dagars semestervisum utfärdas ombord. Hjälpension på hotell och pensionat från 26 kr. per dag. Informationer och platsbokning genom närmaste auktoriserade resebyrå.